

Gökyüzü

Alp Akoğlu

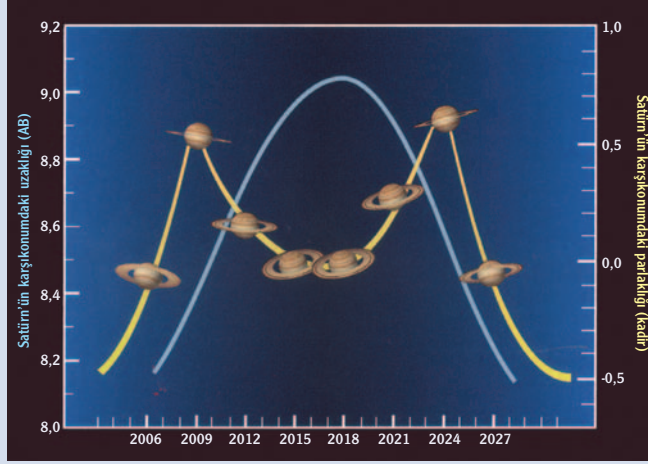
Satürn, Gelecek 24 Yılın En İyi Konumunda

Satürn, hava karadığında doğu ufku üzerinde bulunuyor. Gezegen, bu ay içinde (27 Ocak'ta) karşikonumdan (Güneş - Yer - Satürn dizilişi) geçeceği için, hem bize en yakın konumunda hem de bütün gece gökyüzünde. Satürn, 2029'a kadar bize bir daha bu kadar yakın olmayacak. Bu durum gezegenin parlaklığı için de geçerli. İşte bu nedenle, teleskoplu gözlemciler için bu ay Satürn en güzel hedef olacak. Ne var ki, gezegenin özellikle teleskoplu gözlemler için uygun konuma gelmesi için birkaç saat beklemek gerek. Satürn'ü, sarımsı rengi sayesinde, yakınındaki parlak yıldızlardan ayırabilirsiniz.

Satürn, gökyüzünün en parlak ve geniş açık yıldız kümelerinden biri olan Arıkovani'yle (M44) çok yakın görünür konumda. Kümeyi, gözlem koşullarının iyi olduğu bir gözlem yerinden, çıplak gözle görebilirsiniz. Bir dürbünle bakarsanız, Satürn'ü ve Arıkovani'ni aynı görüş alanında görebilirsiniz.

Aynı ilk günlerinde **Venüs**, akşam gökyüzündeki son günlerini geçiriyor. Güneş battıktan sonra, hava kararmaya yakinken güneybatı ufku üzerine baktığınızda gezegeni görebilirsiniz. Gezegen, ayın 10'undan sonra çıplak gözle görülemeyecek kadar alçalmış olacak. 14 Ocak'ta Yer'le Güneş arasından geçecek ve bu tarihten başlayarak sabah gökyüzünde yer alacak. Gezegen, birkaç gün içinde, ayın 21'i gibi sabah gökyüzünde Güneş doğmadan kısa bir süre önce güneydoğu yönünde gözlenebilecek.

Her ne kadar gözlem süresi kısalmış olsa da, bu sıralar Venüs'e bir teleskop ya da dürbünle bakmanın tam zamanı. Venüs, bizimle Güneş arasına doğru ilerlediğinden, bize hemen hemen en yakın konumunda bulunuyor. Bu nedenle, gezegenin görünür büyüklüğü önemli ölçüde artıyor. Ayrıca, Güneş ışınları gezegeni büyük oranda arkadan aydınlatıyor. Bu nedenle gezegen, aynı Ay'ın hilal evresinde olduğu gibi, ince bir hilal biçiminde görünüyor. Bu hilalin her gün biraz daha inceldiğini, ayın ilk gününden başlayarak yapacağınız gözlemlerde fark edebilirsiniz. 1 Ocak akşamı, Venüs ve Ay yakın görünür ko-

Yukarıda, Satürn'ün önümüzdeki yıllarda karşikonumda (Güneş - Yer - Satürn dizilişi) bulunduğu anlarda bize olan uzaklığı, parlaklığı ve halkalarının eğikliği gösteriliyor. (AB: astronomi birimi = 150 milyon km)

1 Ocak saat 22:00, 15 Ocak saat 21:00, 31 Ocak saat 20:00'de gökyüzünün genel görünümü.

numda olacaklar. Bir dürbünle, her ikisini de birbirine yakın, ince bir hilal biçiminde görebilirsiniz. Venüs, 10 Ocak'ta gözden kaybolduktan sonra, yaklaşık bir yıl süresince akşam gökyüzünde görülmeyecek.

Akşam hava karadığında, **Mars**'i bulmak da kolay. Gezegen bu sırada neredeyse tam başucunuzda (gökyüzünde en yüksek noktada) bulunuyor. Bu nedenle, teleskoplu gözlemciler için en iyi hedef olduğunu söyleyebiliriz. Gökcisimleriyle aramızdaki atmosfer katmanını, başucunda en incedir. Böylece, başucunda bulunan gökcisimleri için, atmosferin olumsuz etkileri en düşük düzeyde olur. Bu nedenle gökbilimciler, gözleyecekleri gökcisimlerinin ufuktan olabildiğince uzak olmasını tercih ederler.

Mars, yeryüzünden giderek uzaklaştığı için, görünür parlaklığı giderek azalıyor. Ocak'ta, parlaklığı yakınındaki turuncu yıldız Aldebaran'inkinden biraz daha fazla. Benzer renkleri sayesinde, Mars ve Aldebaran, gökyüzünde güzel bir ikili oluşturuyorlar. Mars ve Aldebaran'ı birleştiren sanal bir çizgi çizdiğinizde, bu çizginin orta noktasının biraz kuzeyinde kalan yıldız kümesi Ülker (M45).

Jüpiter, gözlerden epeyce uzakta. Gezegeni görebilmek için ayın başlarında saat 03:00'ü beklemek gerekiyor. Ay sonundaysa, gezegenin doğuş saati 01:00 olacak. Jüpiter, 14-16 Ocak'ta Terazî'nin en parlak yıldızı Zübelgenubi'yle çok yakın görünür konumda olacak. Zübelgenubi, dürbünle bakıldığında etkileyici görünen bir çift yıldız. Jüpiter'de bu sırada bu ikiliye eşlik ediyor olacak. Küçük bir teleskop ya da dürbünle Jüpiter'i, 4 parlak uydusunu ve Zübelgenubi çiftini aynı anda gözleyebilirsiniz.

Merkür, yalnızca ayın ilk birkaç günü gözlem için uygun konumda. Gezegen bu sırada sabah gökyüzünde yer alıyor ve alacakaranlık başladıktan sonra doğuyor. Ayın ortalarında akşam gökyüzüne geçen gezegen, ay sonunda bile gözlenebilecek kadar yükselmiyor.

Ay, 6 Ocak'ta ilkördün, 14 Ocak'ta dolunay, 22 Ocak'ta sondördün, 29 Ocak'ta yeniay hallerinden geçecek.